

Regeringskansliet
Klimat- och näringslivsdepartementet
103 33 Stockholm

Datum 2024-11-12
SMHI Dnr 2024/1886/5.4.1
Er referens KN2024/01642

kn.remissvar@regeringskansliet.se

kopia: kn.nm@regeringskansliet.se

Yttrande över Remiss Bättre förutsättningar för vattenkraftens omprövning

SMHI har tagit del av rubricerad remiss och har följande synpunkter.

SMHI anser generellt sett att det är bra att se över förutsättningarna för vattenkraftens omprövning. Det är positivt att normklassningen kan diskuteras och förändras under samverkansprocessen och det är också mycket bra att syftet med samverkansprocessen förtydligas.

Föreslagna förändringar fokuserar i stor utsträckning på en utökad synkronisering mellan vattenkraftens produktion och behovet av elkraft, och detta perspektiv genomsyrar mycket av det nya förslagen. SMHI menar att det är rimligt och värdefullt att elkraften får ett stort fokus, men anser att det hydrologiska kretsloppet – själva grundförutsättningen för vattenkraften, får för litet utrymme i föreliggande promemoria. För prioritering mellan olika vattenkraftsanläggningar räcker det inte med att ha en förståelse för hur elkraftssystemet fungerar, utan även det hydrologiska perspektivet måste finnas med. Bedömningen rörande vilka anläggningar som är viktiga att behålla kan inte göras utan att förstå avrinningsområdets hydrologiska mekanismer i och med att ett vattenkraftverks produktion är beroende av hur vattenhushållningen/regleringen sker i övriga delar av vattendragssystemet. Reglering över året kan här användas som ett tydligt exempel: en damm långt uppströms i systemet med en bestämd reglerstrategi kan vara en förutsättning för att säkerställa att det vatten som krävs för kraftproduktion i ett kraftverk nedströms finns tillgängligt. Det är alltså avgörande *vilken* vattenreglering i systemet som förändras. Om det inte finns tillräckligt med vatten så blir kraftproduktionen begränsad, därför måste helhetsperspektivet över avrinningsområde och vattendrags alltid tillämpas.

SMHI – Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

Postadress SMHI 601 76 • Norrköping • Växel 011-495 80 00 • Fax 011-495 80 01 • E-post registrator@smhi.se

SMHI huvudkontor

Besöksadress Folkborgsvägen 17
601 76 Norrköping

SMHI

Besöksadress Stationsgatan 23, 6 tr.
753 40 Uppsala

SMHI

Besöksadress Göteborgseskaderns plats 3
426 71 Västra Frölunda

Begreppet reglerförmåga tycks användas både för att beskriva reglering av vatten/flöden och elkraft, i och med att kontexten inte alltid ger en tydlighet så bör denna terminologi ses över. Ett exempel på detta är i näst sista meningen i avsnitt 6.

SMHI har också synpunkter rörande avsnitt 5 - *"En väsentligt ändrad fysisk karaktär"*. Myndigheten vill påpeka att detta leder till att väldigt många vattenförekomster kan komma att omfattas i och med att det endast krävs att två hydromorfologiska kvalitetsfaktorer kan antas ha sämre än god status - något som kan förmodas vara mycket vanligt förekommande i svenska vattendrag. I samma förslag återfinns skrivningen *"...kan antas ha sämre än god status..."* - här anser SMHI att mer kvantifierande bedömningar än antaganden måste finnas. SMHI befarar att de föreslagna förändringarna enligt avsnitt 5 kan komma att leda till en utökad administrativ börda då berörda instanser kan komma att behöva hantera oerhört många fall där verksamhetsutövare kommer att vilja förklara berörda vatten som kraftigt modifierade.

I avsnitt 14.7 hanteras miljökonsekvenser. Här ser SMHI en problematik i att avstå från att utreda konsekvenserna på miljön med hänvisning till att det i detta skede är svårt att bedöma omfattningen av konsekvenserna. Att förklara fler vattenförekomster som kraftigt modifierade på grund av påverkan från vattenkraften leder ofrånkomligen till konsekvenser för vattenmiljön. Redan i detta skede bör uppskattningar kunna göras rörande omfattningen av dessa konsekvenser. I samma stycke står att läsa att *"Förslagen bedöms medföra att bättre underlag tas fram i samverkan och i normsättningsprocessen"*. Denna skrivning kräver ett förtydligande för att kunna leda till konstruktiva och konkreta miljöförbättrande åtgärder.

Fortfarande befinner sig omprövningen av vattenkraften i ett tidigt skede. SMHI vill poängtera att det vore värdefullt att följa upp och utvärdera konsekvenserna av de åtgärder som redan har gjorts, för att skapa en effektiv och målinriktad process med största nytta för både miljön och samhället.

SMHI efterlyser också ett tydliggörande över hur HARO-värdena följs upp. Häre finns en inneboende problematik i och med att målvärdet är satt på avrinningsområdesnivå, medan anläggningarna i mark- och miljödomstolen prövas enskilt.

I sin egenskap av expertmyndighet anser SMHI det vara centralt att i denna och kommande remissprocesser rörande landets ytvattenresurser erbjudas möjlighet att uttala sig.

SMHI – Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

Postadress SMHI 601 76 • Norrköping • Växel 011-495 80 00 • Fax 011-495 80 01 • E-post registrator@smhi.se

SMHI huvudkontor

Besöksadress Folkborgsvägen 17
601 76 Norrköping

SMHI

Besöksadress Stationsgatan 23, 6 tr.
753 40 Uppsala

SMHI

Besöksadress Göteborgseskaderns plats 3
426 71 Västra Frölunda

Ställföreträdande generaldirektör Bodil Aarhus Andrae har beslutat i detta ärende efter föredragning av Anna Åkesson. I beredningen har även Maud Goltsis Nilsson, Karin Jacobsson och Lena Eriksson Bram deltagit. Avdelningschef Magnus Rödin har deltagit vid den slutliga handläggningen.

För SMHI

Bodil Aarhus Andrae
Ställföreträdande generaldirektör

Anna Åkesson
Hydrolog